

بازشناسی مفهوم هویت در فضای شهری*

(نمونه موردی: خیابان بوعلی همدان)

محمد مهدی گودرزی سروش**^۱، خلیل گودرزی سروش^۲

^۱ استادیار دانشکده هنر و معماری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان

^۲ مربی، گروه معماری، دانشگاه پیام نور

(تاریخ دریافت: ۹۱/۱۲/۱ تاریخ پذیرش: ۹۲/۳/۱۲)

چکیده

شهرهای امروزی ایران از یک سو دستخوش تحولات تاریخی، فرهنگی، اجتماعی و رویدادهای بسیاری در تاریخ بوده‌اند و از سوی دیگر با الگوی وارداتی برنامه‌ریزی شهری بیگانه است. بسیاری از ساختارهای فضایی شهر کهن اسلامی که در سرزمین ایران استقرار یافته بودند، دچار دگرگونی شده‌اند و تحولات فراوانی در کالبد و بافت آن‌ها ایجاد شده است. هویت که همان قابل شناسایی و خوانا بودن است، در تمامی فرهنگ‌ها خوانا بودن معماری مزیت آن است چرا که در شناسایی فضا به انسان کمک می‌کند. بی‌هویتی، سطح معماری و شهرسازی را پایین می‌آورد که باعث سر درگمی مردم می‌شود چرا که خوانا نیست. این پژوهش با به کارگیری روش توصیفی-تحلیلی و از طریق مطالعه اسنادی و میدانی درصدد شناسایی و تشخیص هویت گذشته شهرها و بررسی مؤلفه‌های هویتی است تا، با مداخلات طراحانه، بتوان به احیای هویت پیشین آن‌ها دست یافت.

واژگان کلیدی: هویت، معماری، شهرسازی، بی‌هویتی، شهر.

فهرست منابع و مراجع

- افشار نادری، کامران (۱۳۷۶)، «معماری امروز ایران: جستجوی پلی میان شرق و غرب»، **مجله آبادی**، شماره ۲۱.
- اقبال، رحمان (۱۳۷۲)، «گذاری در هزار توی هویت معماری»، **مجله معماری و شهرسازی**، شماره ۱۷.
- بنتلی، یان و همکاران (۱۳۸۲)، **محیط‌های پاسخده**، ترجمه دکتر مصطفی بهزادفر، انتشارات دانشگاه علم و صنعت، تهران.
- پاکزاد، جهان‌شاه (۱۳۸۴)، **راه‌نمای طراحی فضای شهری تهران**، شرکت طرح و نشر پیام سیما، وزارت مسکن و شهرسازی، معاونت شهرسازی و معماری، تهران.
- پاکزاد، جهان‌شاه (۱۳۸۵)، **مبانی نظری و فرایند طراحی شهری**، انتشارات شهیدی، تهران.
- پاکزاد، جهان‌شاه (۱۳۷۵)، «هویت و این همانی با فضا»، **مجله صفا**، شماره ۲۱ و ۲۲، دانشگاه شهید بهشتی.
- حجت، عیسی (۱۳۸۴)، «هویت انسان ساز، انسان هویت‌پرداز»، **مجله هنرهای زیبا**، شماره ۲۴.
- جنکینز، ریچارد (۱۳۸۱)، **هویت اجتماعی**، ترجمه تورج یاراحمدی، نشر پژوهش و شیرازه، تهران.
- دانشپور، سید عبدالهادی (۱۳۷۹)، **بازشناسی مفهوم هویت در فضای عمومی شهر (خیابان)** «نمونه موردی: خیابان انقلاب»، رساله دکتری شهرسازی، استاد راهنما ایرج اعتصام، دانشگاه تهران، دانشکده هنرهای زیبا.
- دهخدا، علی اکبر (۱۳۷۷)، **لغت نامه**، جلد پانزدهم، انتشارات دانشگاه تهران.
- دیبا، داراب (۱۳۷۲)، «بررسی معماری ایران درون فرهنگ و تاریخ»، **مجله معماری و شهرسازی**، شماره ۱۶.
- رپاپورت، امس (۱۳۶۶)، **منشاء فرهنگی مجتمع‌های زیستی**، ترجمه راضیه رضازاده، دانشگاه علم و صنعت ایران، تهران.
- رحیم زاده، محمد رضا (۱۳۷۷)، **مفهوم هویت**، مقدمه‌ای بر هویت معماری معاصر ایران، مقاله چاپ نشده، دانشگاه تهران.
- سازمان مسکن و شهرسازی استان همدان (۱۳۶۳)، **طرح توسعه و عمران همدان**، مهندسین مشاور مزدا و همکاران.
- سازمان مسکن و شهرسازی استان همدان (۱۳۸۵)، **گزارش کتاب در جستجوی هویت شهری همدان**، همدان.
- شوی، فرانسواز (۱۳۷۵)، **شهرسازی تخیلات و واقعیات**، ترجمه دکتر سید محسن حبیبی، انتشارات دانشگاه تهران.
- صارمی، علی اکبر (۱۳۷۸)، «جایگاه معماری ایران در جهان امروز»، **مجله آبادی**، شماره ۲۷ و ۲۸.
- کاسیرر، ارنست (۱۳۷۳)، **رساله‌ای در باب انسان** (درآمدی بر فلسفه فرهنگ)، ترجمه بزرگ نادرزاده، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، تهران.
- گیدنز، آنتونی (۱۳۷۸)، **تجدد و تشخیص**، ترجمه ناصر موفقیان، نشرنی، تهران.
- لینچ، کوین (۱۳۷۸)، **تئوری شکل شهر**، ترجمه دکتر حسین بحرینی، انتشارات دانشگاه تهران چاپ دوم، تهران.
- لینچ، کوین (۱۳۷۴)، **سیمای شهر**، ترجمه دکتر منوچهر مزینی، انتشارات دانشگاه تهران چاپ چهارم، تهران.
- لنگ، جان (۱۳۸۱)، **آفرینش نظریه معماری**، ترجمه دکتر علیرضا عینی فر، انتشارات دانشگاه تهران.
- مزینی، منوچهر (۱۳۷۷)، «نقدی بر مقاله شهر عام»، **مجله آبادی**، شماره ۲۵.
- معین، محمد (۱۳۷۴)، **فرهنگ فارسی معین**، جلد چهارم، انتشارات امیرکبیر، تهران.
- مونتگمری، جان (۱۳۷۹)، **شهرسازی خلاق: ایجاد شهریت و سرزندگی با طراحی شهری**، ترجمه اسماعیل توکلی مهر، بخش ترجمه و تحقیق مهندسیین مشاور شهر و برنامه شماره (۱)، تهران.
- میرمقتدایی، مهتا (۱۳۸۳)، «معیارهای شناخت و ارزیابی هویت کالبدی شهرها»، **مجله هنرهای زیبا**، شماره ۱۹.
- نقی زاده، محمد (۱۳۷۸)، «هویت تجلی فرهنگ در محیط»، **مجله آبادی**، شماره ۳۴ و ۳۵، تهران.
- هاشمی، سید رضا (۱۳۷۶)، «خانه و معمار»، **مجله آبادی**، شماره ۲۳، تهران.
- یورگ کورت، گروت (۱۳۸۳)، **زیبایی شناسی در معماری**، ترجمه دکتر جهان‌شاه پاکزاد، مهندس عبدالرضا همایون، انتشارات دانشگاه شهید بهشتی، تهران.

سایت‌های اینترنتی استفاده شده

مجله اینترنتی فصل نو، مقدمه‌ای بر شهر، شهرنشینی، مهدی پیروزنیا.

www.iranian-artists-organization-news.htm

، آیین؛ نمایش در شهر. www.seventhiew-persianblog.com

، اسماعیل هادی مقدم، معماری معاصر ایران www.memaran.ir

www.iranian-artists-organization-news.htm

، دکتر بلخاری www.Mehrnews.com

یادداشتی ناتمام در باب هویت و حقیقت انسان www.Aviny.com